



Kunst met knipooog

Driekwart eeuw na de eerste presentatie van Limburgse kunst in Den Haag, is in de Pulchri Studio in de residentie werk van drie generaties Limburgers te zien.

door Caspar Cillekens

Het was een poster die kunstorganisator Axel Lemmens uit Den Haag op het spoor zette. Het affiche verwees naar de tentoonstelling 'Hedendaagsche Limburgse kunst' in het Haagse Gemeentemuseum in het najaar van 1937.

Charles Eyck, de broer van de grootvader van Axel Lemmens, was een van de deelnemers toen (zie kader). Charles Eyck bijt nu ook weer het spits af bij de expositie *Ich Bin Trots. Hedendaagse Limburgse kunst* in de Pulchri Studio aan de Lange Voorhout in de residentie. De statige laan in hartje Den Haag is een chique locatie waar in de zomermaanden veel beeldhouwkunst te zien is onder het loof van de bomen.

Van Charles Eyck is een portret van zijn twee dochters uit 1936 te zien. Axel Lemmens en galeriehouder Dirk den Hartog hebben het kleurrijke doek voor de tentoonstelling gekregen uit de privécollectie van de erven Eyck. Het is ook het enige doek dat niet te koop is. Lemmens en Den Hartog zijn nauw betrokken bij een stichting die momenteel een inventarisatie maakt van het werk van Eyck.

Naast Eyck, de enige vertegenwoordiger van de vooroorlogse generatie Limburgse beeldend kunstenaars, is werk van nog negen andere kunstenaars, die uit Limburg afkomstig zijn, te zien. Lei Molin behoorde tot de Amsterdamse Limburgers, kunstenaars die na de Tweede Wereldoorlog het naar binnen gerichte Limburg inruilden voor de vrijere Randstad. Bert Schmitz verruilde dertig jaar geleden Limburg voor Amsterdam. De uit Kerkrade afkomstige Hans Giesen was hem al voorgegaan. Tot de 'jongere' generatie Limburg-



Links werk van Lilith, rechts de sporttas van Ted Noten. In de streamer van Bert Schmitz.



bovenaan de pagina drie schilderijen van Yvonne Schroeten en werk van Bert Schmitz. foto's Dirk den Hartog/Axel Lemmens

'Misschien klinkt het vreemd,

Maar liefst drie artikelen wijdde het in Den Haag verschijnende dagblad *Het Vaderland* in november 1937 aan de tentoonstelling *Hedendaagsche Limburgse Kunst* in het Gemeentemuseum.

Charles Eyck kreeg een heel artikel, de schilder Henri Jonas en de glazenier Joep Nicholas ook een en het derde was gewijd aan de andere kunstenaars, onder wie Henri Schoonbrood en Gisèle van Waterschoot van der

Gracht. Het was vooral het religieuze element dat ook volgens het katholieke dagblad *De Tijd* de Limburgse kunst kenmerkte.

'Een rondgang (...) geeft een rijken indruk van de kunstschaten die men in het Noorden des lands tot dusver niet leerde kennen en waardeeren', schreef *De Tijd*. De kranten in Limburg reagerden verheugd op de grote belangstelling in het westen van

se kunstenaars behoren Lilith (foto-grafie), Ted Noten met zijn brutaal-grappige sieraden en de schilders Pieter Lemmens (broer van

Axel), Marcel van Hoef, Yvonne Schroeten en Jacquem. De titel, hoe zit het daar mee? *Ich Bin Trots* is een beetje een knipooog.

maar den Haag ontdekt Limburg'

het land voor de kunstenaars uit Limburg. Tussen de regels door kwam ook wel een beetje het minderwaardigheidsgevoel naar boven, zoals blijkt uit een artikel in de *Nieuwe Koerier* en *Maas- en Roerbode* uit Roermond op 6 november 1937:

'Het klinkt op het eerste gehoor misschien wel een beetje vreemd, maar feitelijk komt het toch hier op neer, dat den Haag

in den jare 1937 Limburg heeft ontdekt. Natuurlijk wist men in de Hollandsche residentie reeds lang van het bestaan van dit gewest, vermits hier rijke kolonmijnen de aandacht hebben getrokken van het kapitaal. Maar dat Limburg een eigen en een rijke cultuur heeft en dat in dit zuidelijk deel van Nederland het kunstleven in frisschen vorm bloeit, dát heeft den Haag niet zonder geestdrift eerst thans blijktbaar ontdekt.'

Limburgers zullen, zo stelt de uit Weert afkomstige Den Hartog, niet zo snel '*Ich bin trots op dich*' zeggen, een indirecte manier om te zeggen

'ik hou van je'. Het is ook een knipooog naar het chauvinisme. 'We moesten een titel hebben die iedereen een beetje begrijpt. Als we '*Ich*

bin stolz' als titel zouden hebben gebruikt, begrijpt niemand dat.'

Het leek Axel Lemmens en Dirk den Hartog een goed idee om driekwart eeuw na de expositie in het Gemeentemuseum een expositie met Limburgse kunstenaars in Den Haag in te richten. De afgelopen jaren organiseerden ze al tentoonstellingen in het voormalige postkantoor in Valkenburg.

Van de tien kunstenaars wonen enkel Yvonne Schroeten, Marcel van Hoef, Lilith en Jacquem in Limburg.

Het werk van de kunstenaars zou overal gemaakt kunnen zijn, niet specifiek in Limburg. Of het nu de dromerige doeken van Jacquem (pseudoniem van de uit Maastricht afkomstige Jacqueline Meijers), de fantasielandschappen van Marcel van Hoef of de vaak met leestekens getinte werken van de in Amsterdam wonende Pieter Lemmens betreft.

Interessant is het werk van Bert Schmitz, die regelmatig in Limburg exposeerde voordat hij naar Amsterdam verhuisde. Via Ted Noten stuitte Den Hartog en Lemmens op zijn werk. 'Toen Ted weer eens gemangeld werd op de Rietveld-academie, waar hij studeerde, was het Bert Schmitz die hem weer vertrouwden gaf', vertelt Dirk den Hartog. Het werk van Schmitz is nogal abstract. De ratio regeert, zegt Den Hartog. Schmitz is, zo oppert hij, misschien ook wel een beetje vergeten, omdat hij nogal tegen de gevestigde kunstwereld aanschopte. Van Ted Noten, vorig najaar uitgeroepen tot kunstenaar van 2012, is een viertal werken te zien waaronder een sporttas waarin een goudkleurige heupprothese ligt. Ironisch commentaar op de 'gevaaren' van het sporten? In een vitrine liggen tientallen kruisen. Van katholieke, orthodoxe of andere oorsprong.

Misschien dat de in Reuver wonende Lilith met haar werk *Forgive me, Father, for...* nog het meest 'aansluit' bij de notie van door het katholicisme geïnspireerde kunst uit de jaren dertig.

Maar dan met een ironische ondertoon. Op bed ligt de kunstenaar die zich overgeeft aan de 'doodzonde'. De Heilige Maagd en haar Zoon (in tweevoud aanwezig) kijken machteloos toe.

Ich Bin Trots. Hedendaagse Limburgse Kunst. Pulchri Studio, nog te zien t/m 22 juli. Zie ook www.miajoosten.nl.